SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-son (4- jild)
2024

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4I3Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймахамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Hamroyev Asliddin Umed oʻgʻli
“GULSHANUL MULUK” (“SHOHLAR GULSHANI”) ASARI – MANGʻITLAR HUKMRONLIGI DAVRI MUARRIXLIGI NAMUNASI 13-18

Bazarbayeva Shohsanam Muratovna
SIRDARYO VILOYATIDA VETERINARIYA SOHASIGA OID ISLOHOTLAR (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARI) 19-23

Asadova Dilnoza Innatovna
OʻZBEKISTONDA RAQS SAN’ATI SOHASIDA KADLAR TAYYORLASH MASALASI TARIXI VA BUGUNI 24-28

Ҳайитов Умед Яҳёевич
ЎЗБЕКИСТОН ССР МУВАҚҚАТ ИНҚИЛОБИЙ ҚЎМИТАСИ (МАРКАЗИЙ РЕВКОМ)НИНГ ТАШКИЛ ТОПИШИ ВА ФАОЛИЯТИ 29-34

Омонова Сарвиноз Ориф қизи
ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ ДАВРИДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТНИНГ ҲОЛАТИ... 35-42

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Алимханова Нигора Алимхановна
ТОВАР-МОДДИЙ ЗАХИРАЛАР АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 43-52

Mahmudova Dilafruz Hasanovna
KORPORATIV BOSHQARUVNING AYRIM NAZARIY JIHATLARI 53-60

Toxirov Akbarxon Toirxon o’g’li
SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNING EKONOMETRIK

MODELLASHTIRISH 61-69

Мехмоналиев Улугбек Эркинжон угли
СУЩНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ СЛУЖБЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ .70-75

Паязов Мурод Максудович
“ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ” АЖДА ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕТОДИКАСИ 76-86

Шадибекова Дилдор Абдурахмановна
ЛОГИСТИЧЕСКИЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА И ПРОБЛЕМЫ ЕГО РАЗВИТИЯ 87-92

Malikova Dilrabo, Khudoiberdieva Maftunabonu
INNOVATIVE HR MANAGEMENT: NECESSITY AND METHODS OF APPLICATION 93-99

Мамажонова Одинахон Алишер қизи
КОРХОНАЛАР БОШҚАРУВИДА ИННОВАЦИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ 100-106

Nozimov Eldor Anvarovich
ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANISHDA OʻZBEKISTON VA XORIJIY DAVLATLARNING OʻRNI 107-115

Буранова Жазира Эргаш қизи
ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА ИНКЛЮЗИВНЫЙ РОСТ ГОСУДАРСТВА 116-120

Худойназаров Фахритдин Хаитович
КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ АҲАМИЯТИ 121-127

Бахтиёров Бобур Баходир ўғли
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА БАНК ЛИКВИДЛИЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ 128-136

Isomitdinova Gulbaxor Kurbonaliyevna
O‘ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 137-145

Yuldashev Shadiyor Shuxrat o'g'li
OLIY TA'LIM O'QUV JARAYONLARIDA ZAMONAVIY VEB TEXNOLOGIYALARI INTEGRATSIYASI 146-150

Baxtiyorov Asrorbek Azizjon o‘g‘li
TIJORAT BANKINING KREDIT SIYOSATI ASOSLARI, UNING IQTISODIY MOHIYATI 151-159

Saidov Shohruh Mirzo
SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 160-169

Kunduzova Kumrixon Ibragimovna
IQTISODIY RIVOJLANISHNING HOZIRGI BOSQICHIDA XO‘JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR FAOLIYATIDAGI JORIY AKTIVLAR TUSHUNCHASI VA UNING O‘RNI 170-177

Inomjon Matkarimov
AGROKIMYO BIOKIMYO XIZMATLARI IJTIMOIY IQTISODIY SAMARADORLIGINI TA’MINLASHNING SWOT TAHLILI 178-183

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

G‘aybullayev Otabek Mixammadiyevich
JAMIYATDA ESTETIK MADANIYAT RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSLARI 184-189

Masharipova Gularam Kamilovna
MAHMUD IBN MUHAMMAD IBN UMAR AL-CHAG‘MINIYNING «AL-MULAXXAS FI-L-HAY’A» RISOLASINING NUSXALARI VA QOZIZODA RUMIYNING SHARHI 190-198

Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна
ФИЛОСОФСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ИБН СИНО И ИХ РОЛЬ В УКРЕПЛЕНИИ ДУХОВНО-ЦЕННОСТНЫХ ОСНОВ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЦИВИЛИЗАЦИИ 199-206

Urinov Xushnudjon Abdulomitovich
TA’LIM VA KASB-HUNAR ISLOHOTLARI GENEZISI: KASBIY FAOLIYAT VA MEHNATGA MUNOSABATNING TARIXIY SHAKLLANISHI 207-220

Азизқулов Акрам Абдурахмонович
ШАРҚШУНОС УИЛЬЯМ ЭРСКИН ТАДҚИҚОТЛАРИДА БОБУРИЙЛАР СУЛОЛАСИ ТАРИХИНИНГ ЁРИТИЛИШИ 221-227

Kenjayev Ulug‘bek Muratovich
BEFARQLIK HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR RIVOJI 228-232

G‘aybullayeva Laylo Safarboyevna
MAHALLADA YOSHLAR SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOIY-FALSAFIY RIVOJLANISH MASALALARI 233-238

Xo'janova Tamara Jo'raevna
YOSHLAR MA'NAVIYATIGA TAHDID VA ULARDAN O'ZINI ONGLI HIMOYA QILISH KO'NIKMALARI 239-245

Jabborova Saodat Sattorovna
MA'NAVIY SALOHIYATNING IJTIMOIY TARAQQIYOT MANBAI SIFATIDA XUSUSIYATLARI 246-252

Xusanov G'olib Elmurodovich
O'ZBEK OILALARINING RIVOJLANISHIDA AXLOQIY TAFAKKUR MASALALARI 253-257

Агзамходжаева Шахноза Саидматмабовна
МУСУЛЬМАНСКОЕ БОГОСЛОВИЕ, СВЯЩЕННЫЙ КОРАН И ТВОРЧЕСТВО НАВОИ В КОНТЕКСТЕ ФИЛОСОФСКОЙ КОМПАРАТИВИСТИКИ 258-265

O'razov Bobir Baxtiyorovich
IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI 266-270

Qunishev Ulug'bek Ulashevich
NEMIS KLASSIK FALSAFASIDA JAMIYAT RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI AXLOQIY VA ESTETIK OMILLAR 271-275

Турдибоев Бозор Худойбердиевич
ЦИВИЛИЗАЦИЯЛАР ТАРИХИЙ ЯХЛИТЛИК НАМОЁН БЎЛИШ ШАКЛЛАРИ СИФАТИДА 276-282

Kenjayeva Dilrabo Rominovna
MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARI TA'LIMOTIDA O'ZLIKNI ANGLASH TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 283-287

Azamatova Gulrukh Islom qizi
SOCIOCULTURAL ASPECTS IN KARL POPPER'S PHILOSOPHY IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION 288-293

Тошпулатова Ширин Мухиддиновна
ЭТИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАЖДАНСКОЙ СЛУЖБЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 294-302

Yuldasheva Dilorom Yuldashevna
SCIENTIFIC ATTITUDE TO CONSCIOUSNESS AND ITS INFLUENCE ON THE FIELD OF EDUCATION 303-307

Bekchanov Xudoybergan O'rinivich, Yusupova Firuza Hajiboy qizi, Yulliyeva Sohiba Shuhrat qizi
MAKTABGACHA YOSHDAGI KATTA GURUH TARBIYALANUVCHILARDA IJTIMOIY VA KOMMUNIKATIV QOBILYATNING RIVOJLANISHI 308-314

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Ткебучава Ирина Георгиевна
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ 315-320

Ikromxonova Firuza Ikromovna, Jazira Nursultanqizi
TIPOLOGIK TAHLIL - KOMPOZITSIYA VA JANR (TARIXIY ASARLAR MISOLIDA) 321-327

Ashurova Maftuna Asqar qizi
LINGUACULTURAL PECULIARITIES OF THE CONCEPT “HAPPINESS” IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES 328-334

Mustafayeva Saodat Burxanovna
SALIM ASHUR SHE’RLARIDA LINGVOMADANIY BIRLIKLAR VOSITASIDA VOQELIKNI BADIIY TALQIN ETISH 335-340

Abdulxayeva Nodirabegim Ixtiyorjon qizi
DRAMATIK ASARLARNI TARJIMA QILISHDA LEKSIK-SEMANTIK, LINGVOKULTUROLOGIK MASALALAR 341-346

Xajiyeva Dilfuza Adambayevna
FOLKLOR VOSITALARINING ZAMONAVIY ADABIYOTDAGI O‘RNI VA O‘RGANILISHI 347-351

Jumanova Sevara Xolmurod qizi
KIYIM KECHAK NOMLARI TILNING BOYISH MANBAI SIFATIDA 352-356

Hojaliyev Ismail Tadjibayevich, Ismailova Sayyora Tolkinovna
MATN NAZARIYASINING SHAKLLANISHI 357-366

Abdullaev Ulmasbek Khairullayevich
LITERARY WORKS AS THE MOST IMPORTANT AND WELL-ACCLAIMED COMPONENTS OF THE CULTURAL HERITAGE OF THE NATION 367-370

Maxmudova Fotima Maqsud qizi
TYPES OF MEDIA TEXT LANGUAGE 371-375

Maxmudova Zuhra Maqsud qizi
BADIIY TARJIMANING TILSHUNOSLIKDAGI AHAMIYATI 376-380

Davronova Zulfiya Boboyevna
UZBEK- FRENCH RELATIONS AS A BINDING PART OF INTERNATIONAL CULTURAL AND HISTORICAL EXPERIENCE 381-386

Hakimova Dilrabo Yo‘ldoshovna
TERMINOLOGIYA SOHASINING TARIXI VA DOLZARB MUAMMOLARI XUSUSIDA 387-392

Мадрахимов Тулибай Абдукаримович
СЎЗЛАШУВ НУТҚИНИНГ ТИЛ ФУНКЦИОНАЛ ВАРИАНТЛАРИ ОРАСИДА ТУТГАН ЎРНИ 393-395

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Ergashev Ikrom Abdurasulovich
SOLIQ INTIZOMINI BUZISH BILAN BOG‘LIQ HUQUQBUZARLIKLAR UCHUN JAVOBGARLIKNING AYRIM JIHATLARINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI 396-402

Куатбек Гулнар Куатбековна
ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ТРАНСПАРЕНТНОСТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ МЕСТНОЙ ВЛАСТИ 403-409

Jurayev Dilmurot Mukhtarovich
ANALYSIS OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN ON ALTERNATIVE RESOLUTION OF DISPUTES ARISING FROM ADMINISTRATIVE AND PUBLIC LEGAL RELATIONS 410-415

Mirakhmedova Fazilat Khokim kizi
CRIMES OF MANUFACTURING AND SELLING PHARMACEUTICALS IN A WAY TO DANGER THE LIVES AND HEALTH OF INDIVIDUALS (Evaluation of Türkiye and Uzbekistan legal system) 416-428

Касимов Нодиржон Содикжонович
ҚАСДДАН ОДАМ ЎЛДИРИШ ЖИНОЯТЛАРИНИНГ УМУМИЙ ВИКТИМОЛОГИК ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ 429-438

Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Есенбаев Джанибек Таирович
ЭКОЛОГИК ТУСДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДАН МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 439-445

Джалилов Сардор Шавкатович
ҲУҚУҚ МАНБАЛАРИ ВА НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ КОДИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ЖАРАЁНИ 446-453

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Mirzayev Qodir Toirovich
ZAMONAVIY XOR SAN'ATI TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 454-458

Васильченко Ольга Анатольевна
ИСТОРИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ИСКУССТВА В УЗБЕКИСТАНЕ 459-463

Эрназаров Алишер Эргашевич, Бекмурадов Зариф Хуррамович
ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ МОДУЛЛИ ВА ЛОЙИҲАЛАШТИРИЛГАН ТУРЛАРИ ҲАМДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ 464-470

Mattiyeva Feruza Begmatdulobovna
TARJIMONLIK MALAKASINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLINGVISTIK VA DIDAKTIK XUSUSIYATLARI 471-477

Jurayev Bobomurod Tojiyevich
ABU ALI IBN SINO QARASHLARIDA TA’LIM-TARBIYA MASALALARI 478-482

Umurova Ma’rifat Yoshiyevna
XALQ QO’SHIQLARI VATANPARVARLIK TUYG'USINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA 483-486

Raxmanova Dildora Abdulxamid qizi
INGLIZ TILIDA AKADEMIK YOZUV TUSHUNCHASI VA UNING TALABALAR ILMIY FAOILIYATIDAGI AHAMIYATI 487-492

Rajabiy Aziz Xasanovich
VOKAL ARTISTI FAOLIYATIDA SAHNA MAHORATINING O'RNI 493-497

Omanov Rashid Sherqobilovich
O‘QUVCHILARDA EKOLOGIK TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARINI TO‘G‘RI TASHKIL ETISH 498-501

Салимов Акром Хайитович
БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ОИЛА, МАҲАЛЛА ВА МАКТАБ ҲАМКОРЛИГИНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ 502-507

Mamatmurodov Sharofjon Khudoyarovich
TA’LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI 508-514

Ли Екатерина Владимировна
СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ 515-523

Ахмедова Нафиса Исаходжаевна, Азаматов Абдулло Исахўжа ўғли, Лутфуллина Румия Анваровна
ЁШ ТЕННИСЧИЛАРНИНГ ЖИСМОНИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ҲАРАКАТЛИ ЎЙИНЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 524-533

Очилова Мехрибон Суратовна, Хамроева Феруза Асроровна
АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ 534-541

Amonov Mirjon Namozovich
IJTIMOIY PEDAGOGIK FAOLIYAT VA UNING ASOSIY FUNKSIYALARI 542-547

Sharipov Habibullo Abduqahhorovich
TALABALARNING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA’LIMNING O’RNI VA AHAMIYATI 548-552

Yaxiyaxonova Muxiba Maxtudjonovna
RAQAMLI TA’LIM MUHITIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINING IT SAVODXONLIGINI OSHIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH 553-560

Xakimova Gulshan Abduxalilovna
JISMONIY TARBIYA VOSITALARI ORQALI YOSH BOLALARNI SIFATLARINI TARBIYALASH 561-565

Nazarov Rustam Irkinovich
TECHNOLOGY FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN HIGHER TECHNICAL EDUCATION FIELDS (IN THE EXAMPLE OF ENGLISH LANGUAGE) 566-570

Muqimova Fotima Abduqaxor qizi, Muqimova Zuxra Abduqahor qizi
CHIZMACHILIK DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING GRAFIK SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA O‘YINLI TEXNOLOGIYALADAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI 571-576

Sulaymanova Dildora Nazarovna, Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna
BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING KREATIV TAFAKKURINI LOYIHAGA ASOSLANGAN O‘QITISH VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH MODELI 577-585

Usmonova Matluba Nosirovna
O‘QUVCHILARDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNI TARBIYALASH METODIKASINING KREATIV PEDAGOGIK YONDASHUVI 586-590

Ustaev Abdurazzoq Qurbonovich
MILLIY KURASH SPORT TURINING FUNKSIYALARI VA MAQSADGA ERISHISHDAGI VOSITALARI 591-596

Shoimqulova Nigina Xolmurodovna, Yadigarova Sitora Bahromovna
ADDRESSING CHALLENGES IN TEACHING ENGLISH IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES: A SCHOLARLY EXAMINATION 597-603

Yeshanov Marat Urazaliyevich
INGLIZ TILINI O’QITISHDA BO’LAJAK CHET TILI O’QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA PRAGMATIKANING AHAMIYATI LANGUAGE) 604-616

Tursunova Shahnoza Bekchanovna
JAMOATCHILIK FIKRINI SHAKLLANTIRISHDA JAMOATCHILIK BILAN ALOQALARNING O'RNATISH 617-622

Atoyeva Gulshoda Rabimovna
OILADAGI ZO'RAVONLIKNING O'SMIR XULQIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI 623-628

Musinova Ruxshona Yunusovna, Qurbonova Aziza Davlat qizi
JABRLANUVCHI SINDROMI, UNING ASOSIY SABABLARI VA BELGILARI 629-635

Jamolova Mokhigul Bakhtiorovna
METHODS OF DEVELOPING THE CRITICAL THINKING ABILITY OF PRIMARY CLASS STUDENTS THROUGH FAIRY TALES 636-641

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари. -№ 3 (4) - 2024
ISSN: 2181-1342 (Online)
https://scienceproblems.uz

Inomjon Matkarimov,
"Ma'mun Universiteti" NTM, PhD

AGROKIMYO BIOKIMYO XIZMATLARI IJTIMOIY IQTISODIY SAMARADORLIGINI TA'MINLASHNING SWOT TAHLILI

Annatatsiya. Maqolada agrokimyo va biokimyo vositalarining mintaqa qishloq xo'jaligi tarmoqlarining ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik omillari asosida mintaqa agrobiokimyo xizmatlari umumlashgan (integrallashgan) samaradorligini asoslash tadqiq qilingan. Bu muammolarni qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishning innovatsiyalar sharoitida metodologik yondashuvlar asosi SWOT tahlili bo'lishi lozim.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi, ekologiya, atrof-muhim, agrobiokimyo vositalari, pestitsidlar, agrobiokimyo xizmatlari, salohiyat, samaradorlik, SWOT tahlil.

Inomjon Matkarimov,
"Mamun University" PhD

SWOT ANALYSIS OF PROVIDING SOCIO-ECONOMIC EFFICIENCY OF AGROCHEMICAL BIOCHEMICAL SERVICES

Abstract. The article examines the justification of the generalized (integrated) organization of agrobiochemistry services based on the social, economic and environmental safety of agrobiochemistry in the agricultural sector. The SWOT analysis should be the basis of the methodological analysis of agricultural production based on innovations.

Key words: agriculture, ecology, environment, agrobiochemical production, pesticides, agrobiochemical services, structure, efficiency, SWOT analysis.

Иномжон Маткаримов,
НОУ «Университет Маъмуна», PhD

SWOT-АНАЛИЗ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ АГРОХИМИЧЕСКИХ БИОХИМИЧЕСКИХ УСЛУГ

Аннотация. В статье рассматривается обоснование обобщенной (комплексной) организации агробиохимической службы, основанной на социальной, экономической и экологической безопасности агробиохимии в агропромышленном комплексе. SWOT-анализ должен стать основой методологического анализа сельскохозяйственного производства, основанного на инновациях.

Ключевые слова: сельское хозяйство, экология, окружающая среда, агробиохимическое производство, пестициды, агробиохимические услуги, структура, эффективность, SWOT-анализ.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI1Y2024N22.1

Kirish. Qishloq xo'jalik mahsulotlari va xom ashyolariga o'sib borayotgan talabni ta'minlashning asosiy omillaridan bo'lib qolayotgan agrokimyo vositalaridan mineral o'g'itlar va pestitsidlar bilan bir qatorda bu sohada ekologik, innovatsion barqaror rivojlanish asosi

boʻlgan agrobiologik vositalar va xizmatlarning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati salmoqli ravishda oshmoqda. Chunki, bevosita asosiy qishloq xoʻjaligi mahsulotlariga talab oshishi bilan qishloq xoʻjaligining qayta ishlash sanoatiga xom ashyo yetkazishni oshirish uchun ham agrobioximikatlarni ishlatish hajmi koʻpaymoqda. Jumladan, keyingi oʻn yillliklarda jahon miqyosida mineral oʻgʻitlar va pestitsidlar ishlab chiqarishga va qoʻllashga toʻxtovsiz talab oshib bormoqda va yillik oʻrtacha agroximikatlar jahon savdosi oʻsishi taxminan 4,5 foizga toʻgʻri keldi. 2025-yilga borib esa uning savdo hajmi 309 mlrd. AQSH dollarini tashkil qiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodoloiya. Agrobiokimyo xizmatlari sifati va miqdorini asoslashda baholashning dastlabki eng muhim kompleks ijtimoiy-iqtisodiy yondashuvlaridan boʻlib SWOT tahlilini qarash mumkin. Bu baholash mezoni, tadqiqot obyektini alohida jihatlarini asoslash darajalari bilan farqlanishi hamda agrobiokimyo vositalarini qoʻllashdagi maqsadlarining nisbatan mushtarakligi bilan ajralib turadi. Shu asosga koʻra ham bu maxsus sifat usulini agrobiokimyo xizmatlarining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik xususiyatlarini e’tiborga olib, agrobiokimyo xizmatlar samaradorligini kompleks asoslashda qoʻllash va tahlil natijasi keyinchalik miqdoriy usullar yordamida aniq ijtimoiy-iqtisodiy chora-tadbirlar ishlab chiqarishda asos boʻladi deb hisoblaymiz.

Agrobiokimyo vositalari va xizmatlarining ushbu innovatsion yoʻnalishdagi kompleks sifat tahlil usuli asosan tashkilot, korporatsiya va hududlarni boshqarishda faol qoʻllanilmoqda. Bu usulni iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatlari bilan ajralib turadigan agrobiokimyo vositalarini qoʻllash samaradorligini asoslashda muhim ilmiy-uslubiy ahamiyatga ega deb hisoblash asosli boʻladi.

Muhokama. Agrokimyoviy vositalar, pestitsidlar sanitariya-gigienik qoidalarga toʻliq rioya qilinmay, zarur malakali agroximik mutaxassislar xizmatidan foydalanilmay qoʻllanishi, tabiiy-geografik va ob-havo me’yorlarga qat’iy amal qilmasdan foydalanish atrof-muhit komponentlari va aholi sogʻligʻiga toʻgʻridan-toʻgʻri va uzoq muddatli oqibatlarni keltirib chiqaradi. Shuningdek, bunday qat’iy me’yorlarga rioya qilmasdan qoʻllanilgan pestitsidlar, agrobiokimyo vositalari qishloq xoʻjaligi mahsulotlari hamda biosfera komponentlari va oziq-ovqatlarda ularning qoldiq aktiv moddalari oqibatida agrokimyo xizmatlarining ham sifatli va samarali tashkil qilinmasligi sababli yanada salbiy boʻlishi mumkin.

Bu jihatdan mineral oʻgʻitlarning salbiy oqibatlari asosan ularning me’yoridan ortiq va samarasiz foydalanish, ya’ni agrokimyoviy xizmatlarning talab darajada tashkil qilinmaganidan bu xizmatlarda yuqori sifatli oʻgʻitlardan ham maxsus texnika va jihozlardan va malakali xodimlar xizmatidan foydalanmasligi sababli yuzaga keladi. Sohadagi bunday qator kamchilik va nuqsonlarni keskin kamaytirish va ekinlar hosildorligini oshirish, ular himoyasini tashkil qilish, saqlash va iste’molchilarga sifatli qilib yetkazishda agrobiologik kimyoviy vositalarning ahamiyati yuqori boʻlmoqda. Boshqacha aytganda, bu agrokimyoviy va agrobiokimyoviy vositalar yetarli va sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan iste’molchilarni ta’minlashga qaratilgan. Shu sababdan ularning ijobiy va salbiy jihatlarini hisobga olib, oziq-ovqat mahsulotlari miqdori va sifatiga yuksalib borayotgan talablar va ularni yetishtirish imkoniyatning hozirgi, yaqin va uzoq istiqboldagi muvofiqligini aniqlash lozim boʻlmoqda.

Demak, talabning oshishi sababli hozir va yaqin muddatda mavjud imkoniyatlar doirasida bu usulni agrobiokimyoviy vosita va xizmatlar sifatida qarash maqsadga muvofiq boʻladi. Lekin, shu bilan birga jadal sur’atlarda mineral oʻgʻitlarning ekologik zarari kam boʻlgan turlarini ishlab chiqish, ayniqsa innovatsion biologik oʻgʻitlar, gumuslar, nano oʻgʻitlar yaratish

va ularni keng qoʻllash hamda oʻsimliklarni va hayvonlarni kasalliklar va infeksiyalardan himoya qilishning yangi biokimyoviy vositalari va vaksinalarini ishlab chiqarish va qoʻllanish boʻyicha tadqiqotlarni jadallashtirish talab qilinadi. Shu bilan bu agrobiokimyo vositalarni samarali qoʻllashni tashkil qiladigan zamonaviy agroxizmatlar tizimini shakllantirish va rivojlantirish oʻta dolzarb masalalardan boʻlib kun tartibida turibdi.

Bunday agrobiokimyoviy vositalar ishlab chiqarish va qoʻllash, ularni amalga oshirishning innovatsion xizmatlar tizimini shakllantirish yaqin va uzoq istiqbolda agrobiokimyoviy yoʻnalishlarning ustuvorligiga erishish orqali ekologik qishloq xoʻjaligini yuritishning asosi boʻlib xizmat qiladi. Lekin, jahonda oziq-ovqat mahsulotlarining tanqisligi, ayrim mamlakatlarda bu sababli ocharchilik sababli aholining maʼlum bir qismi nobud boʻlayotganini hisobga olib bu sanitariya-gigienik meʼyorlar nisbatan yengillashtirilib zararli va zaharli komponentlar qoʻllanib yetishtirayotgan qishloq xoʻjalik mahsulotlarning miqdorini bunday mamlakatlar uchun oshirishga ham yoʻl qoʻyilmoqda.

SWOT tahlili agrobiokimyo vositalari va xizmatlarining qishloq xoʻjaligi mahsulotlarini yetishtirishda agrotexnologiya xizmatlari turidan hozirgi oʻta muhim va samarali boʻlgan agrobiokimyo xizmatlarini komleks tadqiq qilishga imkon beradi. Biz bu usulni agrotexnologiyalar tizimidagi agrobiokimyo vositalari va xizmatlarning oʻrnini hududning tabiiy-agrokimyoviy va bioxilma-xillik xususiyatlari, agrotexnika xizmatlarining boy tarixiy madaniy darajasi salohiyati, hudud oʻsimlik va hayvonot olamini himoyalashda mahalliy oʻziga xos usullari mavjudligi hamda hudud agrobiokimyo xizmatlari infratuzilmasi orqali sifat tahlilini oʻtkazdik.

Natijalar. Bu tahlil SWOT tahlili qoidasiga asosan kuchli va zaif tomonlari, shuningdek, agrobiokimyo xizmatlar tizimining imkoniyatlari va unga boʻlgan toʻsiqlarni hudud tuproq zonalari va qishloq xoʻjaligi ekinlari kesimida tahlil qilish asosida amalga oshirildi (1-jadval).

1-jadval

Agrokimyo-biokimyo xizmatlari ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini taʼminlashning SWOT tahlili[1]

Kuchli tomonlari(Strengths)	**Zaif tomonlari(Weaknesses)**
Hududning demografik, tabiiy-agrokimyoviy va bioxilma xilligi xususiyatlari	
-mahalliy aholining dehqonchilik madaniyati yuqoriligi; -mahalliy aholining murakkab tabiiy-ekologik sharoit yetishtirgan qishloq xoʻjalik mahsulotlar mintaqaga xos boʻlgan noyob sifatlarini juda qadrlashi; -jamiyat va iqtisodiyotda sof ekologik qishloq xoʻjalik mahsulotlari xom ashyolariga talabning keskin oshayotganligi;	-mahalliy dehqonlarning oxirgi davrlarda ob-havo, iqlim, tabiiy qiyinchiliklar sababli raqobatbardosh qishloq xoʻjaligi mahsulotlari yetishtirish xarajatlarining oshib borishi; -aholining kimyoviy usullarni faol qoʻllab yetishtirilgan qishloq xoʻjalik mahsulotlariga dunyoqarashi oʻzgarayotganligi;
Agrokimyo infratuzilmasi rivojlanishi	

[1] Manba: muallif ishlanmasi

-mahalliy va xorijiy bozorlarida aholi salomatligi va sog'lom hayot uchun biologik usullar yordamida yetishtiriladigan mahsulotlarning juda qadrlanishi va samaradorligi; -mahalliy aholi tadbirkorligi faolligi asosida an'anaviy va zamonaviy agrobiokimyo vositalarini ishlab chiqishga layoqatliligi.	-hudud sharoitiga uyg'unlashgan va dehqonchilik ekinlari, chorva turlari urug'chiligi nasli, genetikasi bilan maxsus shug'ullanadigan ilmiy-tadqiqot tashkilotlar yo'qligi yoki juda zaifligi; -davlat va nodavlat agrokimyo, agrobiologiya va agroveterinariya xizmatlarning izchil tizimi shakllanmaganligi; -agrokimyo,bioveterinariya sohalari bo'yicha mutaxassislar tayyorlaydigan oliy va o'rta maxsus o'quv yurtlari, malakasini oshiradigan muassasalar yo'qligi va borlarining talablarga javob bermasligi;
Qishloq xo'jaligi agrotexnikasi xizmatlarida tarixiy madaniyati darajasining mavjudligi	
-Fermerlarning qishloq xo'jaligi ekinlarini yetishtirish agrotexnikasi bo'yicha an'anaviy va zamonaviy bilimlarining hudud xususiyatlariga uyg'unlashib borayotganligi; -Mahalliy aholining qishloq xo'jalik mahsulotlarini yetishtirishda organik materiallarni samarali qo'llashga moyilligi	-dehqonchilik va chorvachilik mahsulotlariga bo'lgan sanitariya-gigiena me'yorlarini nazorat qiladigan va atrof-muhit komponentlari agro-ximbio-veterinariya vositalaridan zararlanish va zaharlanish qoidalarga qat'iy amal qilmasliklarga yo'l qo'yilayotganligi; -aholining kam ta'minlangan qatlamining ham kimyoviy vositalar bilan yetishtirilgan arzon mahsulotlarga ehtiyoji keskin pasayotganligi.
O'simliklar, hayvonlarni parvarishlashda mahalliy o'ziga xos usullar mavjudligi	
-yillar davomida mahalliy dehqonlar agrotexnika bilimlarini yangilari qo'llab yuqori hosil olishga intiluvchanligi; -viloyat an'anaviy sifatli qishloq xo'jaligi mahsulotlariga mahalliy va chet el xaridorining ehtiyoji yuqoriligi;	-agrotexnika, xususan, qishloq xo'jaligi ekinlari va chorvalarini zamonaviy kimyoviy va biologik vositalar yordamida himoyalash xizmatlarining nisbatan qimmatligi; -agrokimyo-bio-veterinariya xizmatlari bozorining mintaqaviy shakllari rivojlanmaganligi; -viloyat va uning hududlarida dehqonchilik va chorvachilik hamda ularning xorijiy mahsulotlari bozorga chiqishida ochiq va xolis raqobatchilikning yaxshi va muntazam yo'lga qo'yilmaganligi.
Imkoniyatlar(Opportunities)	**To'siqlar(Threats)**
Hududning tabiiy-agrokimyoviy va bioxilma xilligi xususiyatlari	

-fermerlarning kimyoviy vositalarni kam yoki qoʻllamasdan yetishtirilgan mahsulotlariga davlat bozori va aholi talabi kuchayishi; -sof ekologik mahsulotlar yetishtirayotgan fermerlarga keng imtiyozlar berilayotganligi va turli yoʻllar bilan qoʻllab-quvvatlanayotganligi;	-yirik kimyo konsernlari tomonidan yetishtirilayotgan agro va bio hamda veterinariya vositalarining rivojlanayotgan va qoloq mamlakatlar uchun turli sanitariya va gigiena me’yorlari asosida tayyorlash haligacha davom etayotganligi; -sifatli urugʻlik va kimyo vositalarining yirik monopoliyalar tomondan chiqarish va sotishning monopol holatdaligi;
Agrokimyo va biologik infratuzilmasi rivojlanishi	
-sanitariya-gigiena va marketing qoidalari asoslarida mahalliy yetishtirilgan noyob va zarur mahsulotlarga xizmat turlarining koʻpayotganligi; -qishloq xoʻjalik mahsulotlarini yetishtirish, saqlash va iste’molchilariga kafolatli yetkazish boʻyicha sugʻurta hamda reklama xizmatlarini samarali yoʻlga qoʻyilayotganligi.	-turli kimyoviy, biologik va veterinariya vositalarini sotib olishda yoki tayyor qishloq xoʻjalik mahsulotlarini importi va eksportida logistik-transport tizimi va uning infrastruturasi yaxshi shakllanmaganligi; -yuqori sifatli, arzon va ishonchli agrobiokimyo-veterinariya xizmatlarning yoʻlga qoʻyilmaganligi;
Qishloq xoʻjaligi agrotexnikasi xizmatlari tarixiy asoslari mavjudligi va ularning yangi bilimlar bilan boyib borayotganligi	
-xorijdan rivojlangan mamlakatlardan innovatsion agrotexnika talablari asosida mahsulotlarni yetishtirish va ularni eksporti boʻyicha samarali hamkorlik shartnomalar tuzish va qoʻshma korxonalar yaratishning koʻpayishi va sh.k.;	-yangi va ekologik sof mahsulotlar yetishtirishda fermerlarga agrokimyo xizmatlarini oʻz vaqtida koʻrsatish shartnomalarini, sugʻurtalash amaliyotining rivojlanmaganligi va sh.k.
Oʻsimliklar, hayvonlani parvarishlashda mahalliy oʻziga xos usullar mavjudligi	
-xorijning ilgʻor agrotexnikasi rivojlangan mamlakatlari bilan uzoq sof va toza mahsulot yetishtirida muddatli oʻzaro samarali hamkorlikning kuchayishi;	-turli kimyoviy, biologik va veterinariya vositalariga talab va taklifning tashqi va ichki ta’sirlarida siyosiy, mahalliychilik, guruhbozlik kabi salbiy illatlarning kuchayishi; Agrokimyo, biokimyo xizmatlari raqobatbardoshligi va integratsiyalashuvi va kooperasiyalashuvini ta’minlaydigan xizmatlar klasterining shakllanmaganligi

SWOT tahlilini qoʻllanishi mintaqada agrobiokimyo xizmatlari rivojlanishining joriy holatini tahlil qilish va mavjud vaziyatni oʻrganishga xizmat qilish bilan bir qatorda istiqboldagi rivojlanishini ta’minlashda qanday omillarga e’tibor qaratish lozimligini asoslab beradi. SWOT tahlili agrobiokimyo xizmatlarini kuchli va zaif tomonlarini, imkoniyat va toʻsiqlarni aniqlashga yordam bergani holda sohani rivojini ta’minlashda aynan qaysi yoʻlanishdan foydalanish lozimlligini asoslaydi.

Xulosa. Agrobiokimyo xizmatlari sifati va miqdorini asoslash, mavjud sharoitni baholash, muammolarni oʻrganishda eng muhim kompleks ijtimoiy-iqtisodiy yondashuvlaridan

boʻlib SWOT tahlilini qarash mumkin. Ushbu tahlil natijalari viloyatda agrobiokimyo xizmatlarning rivojlantirishning istiqbolli yoʻnalishlarini ishlab chiqishda asos boʻlib xizmat qiladi. Shu asosga koʻra ham bu maxsus sifat usulini agrobiokimyo xizmatlarining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik xususiyatlarini e'tiborga olib, agrobiokimyo xizmatlar samaradorligini kompleks asoslashda qoʻllash va ular tahlillari natijasi keyinchalik miqdoriy usullar yordamida aniq ijtimoiy-iqtisodiy chora-tadbirlar ishlab chiqarishda asos boʻladi deb hisoblaymiz.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Alves T.A. Development of Eco-Friendly Agrochemicals a Modern Agricultural Alternative (Portuguese Edition) Aug 28, 2020.
2. Воздейсвие пестицидов и удобрений на окружающей среду и здоровье и способы минимизации этого воздействия. Перспективы безопасного использования среды ООН 1972-2022. №5.3 стр.
3. Досчанов Т.Д. Эколого-экономические проблемы химизации агропромышленного комплекса Узбекистана:-Т.:Фан, 1989.-9,6 п.л.
4. Охрана окружающей среды при использовании пестицидов\ Под ред. Васильева В.П.- Киев: Урожай, 1983.-118 с.
5. Prasad V. Agrochemicals Detection, Treatment and Remediation: Pesticides and Chemical Fertilizers. 2020.
6. Rosell G., Quero C., Coll J., Guerrero A. Biorational insecticides in pest management. J. Pestic. Sci. 2008;33:103–121. doi: 10.1584/jpestics.R08-01. [CrossRef] [Google Scholar].
7. Singx P. Abatement of Environmental Pollutants: Trends and Strategies, Elsevier, 2020.

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4I3Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:
100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Боғланиш учун телефонлар:
(99) 602-09-84 (telegram).